

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540111 Kleven*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget "Skyddad natur". Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540111 Kleven

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 20,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-11-16

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-20

Markägarförhållanden:

Ägs av staten, naturskyddsföreningen och privata markägare.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7230 - Rikkärr

9020 - Nordlig ädellövskog

9070 - Trädklädd betesmark

9080 - Lövsumpskog

9180 - Ädellövskog i branter

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, *Vertigo geyeri*

1015 - Otandad grynsnäcka, *Vertigo genesii*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Prioriterade bevarandevärden är rikkärren 7230, kalkkärrsgrynsnäcka, otandad grynsnäcka och lövmiljöerna (9020 nordlig ädellövskog, 9180 ädellövskog i branter, 9070 trädklädd

betesmarksträdklädd och 9080 lövsumpskog).

Motivering:

En lövskogsmiljö med en rik lundflora och två rikkärr med hotade och sällsynta arter.

Prioriterade åtgärder:

Hävd av rikkärren som är anpassad till rikkärrens arternas krav. Framröjning av grova, vidkroniga hagmarksträd. Årligt bete i den trädklädda betesmarken. Rikkärren och den trädklädda betesmarken behöver en kontinuerlig skötsel, exempelvis genom skötselbeställningar, avtal eller åtagandeplaner.

Beskrivning av området

Kleven som är ett naturreservat ligger på den nordvästra sluttningen av Gerumsberget i Falköpings kommun. Gerumsberget är ett västgötskt platåberg och den lättvittrade kalkstenen och skiffern har gett upphov till rika jordar. Hela området består av ett äldre, igenväxande kulturlandskap som tidigare varit relativt öppet. Numera består dock större delen av området av lövskogar av olika typ. En stor del av området betas fortfarande och det finns relativt öppna ekhagar, betade lundar och betad ädellövskog. I bergbranterna dominerar ädellövskog med en väl utvecklad lundflora. Här kan man hitta arter som blåsippan, skogsbingel, myskmadra, svart trolldruva, hässleklocka, stinksyska, kransrams och vårärt. I branterna är också moss- och lavfloran rik, med ett flertal signalarter. Mindre hackspett har setts i området. I sluttningens nedre delar finns lövsumpskogar. Två av värdekärnorna i området utgörs av de bägge rikkärren, Svartarpskärrer och Klevängen. I kärren hittas arter som kärrfibbla, vaxnycklar, luktsporre, tvåblad, flugblomster, gräsull och dvärglumner. Mossfloran är rik med många kalkgynnade arter. Särskilt kan den mycket sällsynta, rödlistade rikkärsskapanian nämnas. I Svartarpskärrer finns Natura 2000-arterna kalkkärrsgrynsnäcka, *Vertigo geyeri*, och otandad grynsnäcka, *Vertigo genesii*. I ekhagen i norr finns tre skyddsvärda ekar enligt inventeringen av skyddsvärda träd. Två av dem är så kallade jätteträd, det vill säga de är grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.

Området har stor betydelse för växter och djur knutna till lövskog, branter och rikkärr. Svartarpskärrer ligger inom nationellt värdefulla ängs- och hagmarker. Inom området finns nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt enligt Skogsstyrelsen och fornlämningar. Området berörs av myrskyddsplan för Sverige och ligger inom dricksvattenförekomstskyddade grundvatten enligt vattenförvaltningen och inom riksintresse för naturvård och kulturmiljövård. Området gränsar till Natura 2000-området Fårdala.

Utvecklingsmark

Inom området finns utvecklingsmark i det norra delområdet som på sikt kan utvecklas till Natura 2000-naturtyper. Betesmarken i den södra delen av det norra delområdet kan utvecklas till trädklädd betesmark 9070 eller till kalkgräsmark 6210. I nordväst finns ett område som kan utvecklas till rikkärr 7230, trädklädd betesmark 9070 eller lövsumpskog 9080. Utvecklingsmarken är viktig för att uppnå och upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd för naturtyperna och arterna i området.

Vad kan påverka negativt

Områdets naturtyper skulle påverkas negativt av:

- Igenväxning kring de grova hagmarksträden.
- Faktorer som påverkar de gamla hagmarksträden negativt. Detta kan vara skador eller slitage på stam och rötter från t.ex. betesdjurens gnag, kraftig beskuggning eller svampangrepp som dödar

trädet snabbt.

-Almsjuka och askskottssjuka.

-Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd i betesmarkerna och rikkärren. Svagt hävd kan utgöra ett hot med igenväxning som följd.

-Indirekt näringstillförsel som t.ex. läckage av näringsämnen från åkermark, stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall skulle påverka negativt. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet.

-För höga djurtätheter kan leda till att rikkärrens strukturer förändras samtidigt som det i värsta fall kan leda till eutrofiering till följd av allt för stor tillförsel av urin och dynga från djuren.

-Slitage och markskador. Det skulle t.ex kunna uppstå om djuren gick i området vintertid.

Rikkärren och de blöta markerna och snäckorna är särskilt känsliga för trampskador.

-Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.

-Invandring av gran. Gran kan konkurrera ut lövträd och hagmarksflora.

-Åtgärder i eller utanför området som påverkar områdets hydrologi, t.ex. dikningar, dämningar eller anläggande av skogsbilvägar i anslutning till området.

-Avverkningar i anslutning till området. Stora avverkningar i anslutning till våtmarkerna och sumpskogen kan leda till att näring läcker ut i de blöta markerna. Avverkningar i anslutning till lövskogarna kan leda till uttorkning och till att lövskogarter konkurreras ut.

-Ändrad markanvändning i anslutning till området. Om tex. ädellövskogar ersätts med gran och hävden i närliggande betesmarker upphör kan det på sikt leda till minskad spridning av arter.

-Luftföroreningar kan skada områdets kryptogamflora, påverka markflora negativt samt påskynda igenväxning av kärren.

-Kunskapsbrist om kalkkärrsgrynsnäcka och otandad grynsnäcka i området.

Nedan nämnda åtgärder skulle påverka negativt, men regleras i reservatsföreskrifterna:

-Skogsbruksåtgärder annat än i naturvårdssyfte i området. Exempel på hot är avverkningar, gallringar, röjningar upparbetning eller bortförsl av dött träd eller vindfalle i ädellövskogarna och sumpskogen eller avverkning av grova levande eller döda hagmarksträd.

-Dikning, dämning, markberedning och annat som förändrar områdets hydrologi.

-Tillförsel av bekämpningsmedel, gödsel eller kalk.

-Ändrad markanvändning t.ex. granplantering.

-Exploatering t.ex. bygge av väg eller hus, täktverksamhet, grävning, schaktning etc.

-Introduktion av främmande arter, t.ex. insådd av vallväxter eller trädgårdsväxter.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Om en verksamhet eller åtgärd riskerar att på ett betydande sätt påverka ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Hela området är även skyddat som naturreservat.

Skötsel:

Rikkärren och den trädklädda betesmarken behöver en kontinuerlig skötsel, exempelvis genom skötselbeställningar, avtal eller åtagandeplaner. Det är mycket viktigt att de grova hagmarksträden sparas. Dessa måste friställas så att de står solbelysta utan igenväxning runt omkring dem. Ädellövträd och bärande och blommande träd och buskar är värdefulla att spara om de inte skuggar de grövre hagmarksträden. Den trädklädda betesmarken behöver årligt bete.

För att uppnå gynnsamt bevarandetilstånd krävs att skogarna även fortsättningsvis undantas från skogsbruk och att bara åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden utförs i dessa skogar. Sådana skötselåtgärder kan vara borthuggning av gran, frihuggning av hagmarksträd och tillskapande av död ved, åtgärder för att föryngringsmålen ska uppnås eller tillskapande av bryn med blommande och bärande buskar i anslutning till hagmarker och våtmarker. De skogar som enligt skötselplanen får betas kan även fortsättningsvis betas extensivt.

Rikkärren omfattas av åtgärdsprogrammen för rikkärr. Det viktigaste är att hävdfrekvensen och intensiteten i rikkärren anpassas till rikkärrensarternas krav. Försök med insådd av stor ögontröst har gjorts inom åtgärdsprogrammet för stor ögontröst men det tycks ha misslyckats.

För att den rika floran och de sällsynta rikkärrsnäckorna ska kunna kvarleva måste Klevängen även i fortsättningen ha karaktären av öppet rikkärr och Svartarpsskärret av karaktären öppet extremrikkärr. Med hävd som anpassas efter rikkärrensarternas behov. Rikkärren ska hållas öppna och buskar och småträd bör successivt röjas undan för att förhindra igenväxning. Några salixbuskar eller andra trädslag med basisk lövförna ska sparas i kärret samt i en gradvis övergångszon i kärrets utkanter. Källblekvide är en ansvarsart för Västergötland och förekommer i Svartarpsskärret enligt Artportalen. Källblekvidet ska inte röjas bort.

Tuvor är också en nödvändig struktur för snäckorna så länge tuvorna inte blir isolerade med ren gytta mellan (som det ofta blir vid för intensivt betestramp). Då kan de behöva slås av en bit. Vid slätter får man se till att vara rädd om tuvorna i åtminstone en del av kärret. Slätterbalk slår ofta av tuvorna och bör därför inte användas på hela ytan.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7230 - Rikkärr

Areal: 2,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Kleven finns två rikkärr, Klevängen och Svartarpkärret.

Klevängen är ett mindre rikkärr som ligger i det nordöstra delområdets nordvästra hörn och som är relativt öppet. Runt kärret vidtar en glest björkbevuxen fuktäng.

Svartarpskärret ligger i det sydvästra delområdet och utgörs av ett extremrikkärr med fuktäng i kanterna. Kärret är öppet och svagt kuperat.

Typiska arter som förekommer i Klevängen enligt Artportalen är axag, kärrknipprot och ängsnycklar. I Svartarpskärret förekommer enligt Artportalen de typiska arterna gräsull, hårstarr, näbbstarr, ängsstarr (rödlistad NT). Enligt Länsstyrelsens rapport 2005:55 finns också de typiska arterna flugblomster, brudsporre, majviva, tätört, späd skorpionmossa, praktflikmossa, fetbålmossa, nordtuffmossa och klotuffmossa.

Negativa ingrepp som dikningar, avverkningar och en damm finns i våtmarkerna utanför naturreservatet.

Generell beskrivning av naturtypen

Rikkärr är artrika myrar med hög halt av mineraler och ett högt pH, ofta pH 6-8. Kärrarna kan förekomma friliggande i skog eller öppen mark eller som laggkärr vid mossar, som element i sträng-flarkkärr, blandmyrar och aapamyrar. Rikkärr finns även i kanterna av kalkrika och näringsfattiga sjöar, vid kusten, eller i anslutning till källor. Kärrarna har en mycket speciell flora och fauna som varierar med t.ex. krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Här finns många specialiserade arter, varav många är hotade. Rikkärrs bottenkikt domineras ofta av så kallade brunmossor, men förekomst av vitmossor är också vanligt. Många rikkärr är rika på orkidéer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Rikkärrarna kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slåtter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är: axag, flugblomster, gräsull, knaggelstarr, kärrknipprot, majviva, näbbstarr, snip, slåtterblomma, ängsnycklar, ängsstarr, fetbålmossa, kalkkällmossa, klotuffmossa, korvskorpionmossa, källtuffmossa, röd skorpionmossa, späd skorpionmossa m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i anslutande grundvattenförekomster och förändrad hydrokemi såsom förändringar av kärrvattnets kemiska parametrar, ökad näringstillförsel, mekanisk påverkan och störning av myrens torvbildning samt fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Rikkärr (7230) ska vara minst 2,1 hektar. Regelbunden hävd med slåtter och gärna efterbete, respektive bete och vassslåtter ska påverka området. Trampskador ska inte förekomma. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) eller igenväxningsvegetation

ska finnas vid vegetationsperiodens slut. Vegetationen ska vara karakteristisk för rikkärr/extremrikkärr med en artrik flora och fauna med flera specialiserade arter. Bottenskiktet ska ha förekomst av brunmossor, inslag av vitmossor kan förekomma. En rik molluskfauna ska finnas. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Näringsstatusen ska vara naturlig. Kärren ska vara naturligt näringsfattiga, tydligt påverkade av kalk och baskatjoner. Det ska finnas en ständig tillgång på baskatjonrikt vatten. Kärrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Rikkärrets hydrokemi ska inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp och/eller övergödning. Morfologiska strukturer i torven såsom tuvbildning ska förekomma. Kärret ska vara öppna (krontäckning < 30%), enstaka träd och buskar kan förekomma. Några salixbuskar eller andra trädslag med basisk lövförna ska finnas i kärret samt i en gradvis övergångszon i kärrets utkanter. Täta bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter ska förekomma allmänt-rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet år 2018 är gynnsamt.

9020 - Nordlig ädellövskog

Areal: 0,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 4,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Nordlig ädellövskog förekommer längst i öster i det södra delområdet. Och i väster i det norra delområdet. Skogen är i åldersspannet 76-125 år och är tre-flerskiktad. I det södra delområdet dominerar alm och lind med inslag av bland annat björk, asp ek, fågelbär, rönn och hassel. Flera grova gamla lindar, askar, almar, aspar, björkar och sälgar finns. I den södra delytan i det norra delområdet delområdet dominerar triviallövsom asp med inslag av al, ek, alm, ask, lönn, fågelbär, rönn och hassel. I den norra delytan i det norra delområdet dominerar asp och ek med inslag av sälg, lind, björk, asp, al, alm, ask, fågelbär rönn och hassel. Död ved finns också, men i liten mängd i de tre delytorna. Det finns inte tillräcklig kontinuitet av gamla träd och död ved för att naturtypen ska ha gynnsamt bevarandetilstånd, men på sikt kommer den att få det. Typiska arter för naturtypen som förekommer i området enligt skötselplanen är lunglav, hässleklocka, skogsbingel, kransrams, underviol, trolldruva, blåsippan och lungört.

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen förekommer på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik. Trädsiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ädellövträd utgör normalt minst 50% av grundytan, men lövdominerad naturskog med ned till 30% ädellöv kan föras till naturtypen. Viktiga komponenter i trädsiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är skogsbingel, lunglav, fällmossa, trubbfjädermossa, almlav, gulvit blekspik, lunglav m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Nordlig ädellövskog (9020) ska vara minst 4,4 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Ädellövträd ska prägla naturtypen. Det ska finnas gamla träd av exempelvis lind, alm, ask, asp, björk, sälg och hassel och samt ersättare till dessa. Markens näringsstatus och hydrologi ska vara naturlig. Marken ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd; levande träd med döda träddeklar; liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För landet och naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte spridas och ta överhanden. Typiska arter ska förekomma.

Bevarandetilstånd

År 2018 är bevarandetilståndet ogynnsamt. Det finns inte tillräcklig kontinuitet av gamla träd och död ved för att naturtypen ska ha gynnsamt bevarandetilstånd, men på sikt kommer

bevarandetilståndet att bli gynnsamt.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 3,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 2,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädklädda betesmarker finns dels i form av en ekhage i den norra delen av norra delområdet. Det finns också utvecklingsmark i den östra delen av det norra delområdet som på sikt kan utvecklas till trädklädd betesmark.

Generell beskrivning av naturtypen

Naturtypen förekommer på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik fastmark. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen inkluderar betade trädklädda hagmarker och betad skog. Naturtypen har lång hävdkontinuitet och lång trädkontinuitet och inslag av gamla träd. Bete förekommer normalt i naturtypen. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefull artstock knuten till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Värden knutna till beteshävd finns. Artsammansättningen varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i vissa fall tall förekommer. I den betade skogen dominerar oftast barrträd och björk, i södra Sverige även ek/bok. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta lövträd är särskilt värdefulla eftersom träden i regel är artrika för fler organismgrupper. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter: blåsuga, ormrot, lundstarr, stagg, klockpyrola, ängsvädd, ekspik, sotlav, läderlappslav, skogsvisslare, slättergräsfjäril, brunfläckig pärlemorfjäril m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, näringstillförsel, bruten kontinuitet i trädskiktet. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 2,2 hektar. Årligt bete ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Ädellövträd ska präglade betesmarken. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området. Det ska finnas gamla ekar och föryngring av nya ekar som efterträdare, men även andra trädslag som alm, ask, hägg och fågelbär. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter men framförallt med hassel. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, träd med grov bark med skador, håligheter och mulm; levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Typiska arter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2018 ogynnsamt. I det norra delområdet behöver sly röjas.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 2,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Lövsumpskog finns i båda delområdena. Den höga markfuktigheten beror på ett stort antal källor. Lövsumpskogen är tre-flerskiktad och i åldersspannet 76-125 år. I det norra delområdet, söder om den gamla kraftledningsgatan finns lövsumpskog som domineras av al och därefter björk. Det finns många gamla grova alar och björkar och kontinuitet av död ved. Norr om den gamla ledningsgatan finns alsumpskog med många gamla träd och en hel del grova träd. I södra delområdet väster om Svartarpskärret finns lövsumpskog dominerad av senvuxen björk med stora socklar. Partier kan vara möjliga att restaurera till rikkärr. Ännu längre västerut domineras lövskogen också av björk men har ett stort inslag av gråal, alm och ask. Många senvuxna björkar och alar med stora socklar finns. Grova gamla björkar, aspar, sälgar, gråalar och askar finns också. Förekomsten av död ved varierar från lite till måttligt i de olika delytorna. Enligt Länsstyrelsens basinventering. De för naturtypen typiska arterna rutlungmossa och dunmossa förekommer enligt skötselplanen. Äldre fynd av den typiska arten kärrfibbla finns i Artportalen.

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen beskrivs generellt som fuktig till blöt lövskog med en täckningsgrad på 50-100 %, varav lövträd som ask och triviallöv utgör minst 50 % av grundytan. Videarter kan förekomma både i träd- och buskskiktet. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. Naturtypen förekommer på frisk-fuktig mark påverkad av högt grundvattnen. Översvämningar är vanligt. Sumpskog förekommer både på mineraljord och på torvmarker. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Träden står ofta på socklar. Skogen kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Vanligtvis formas skogen av naturliga störningar, men ibland, i brist på naturliga störningar, krävs aktiva insatser för att upprätthålla naturtypens strukturer och funktioner. Skogen kan under perioder befinna sig i yngre successionsstadier. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är: missne, bäckbräsma, klotstarr, skärmstarr, springkorn, piskbaronmossa, mörk husmossa, dunmossa, stjärntmes, mindre hackspett, entita m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Lövsumpskog (9080) ska vara minst 2,6 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga och naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogens hydrologi ska inte påverkas av markavvattning. Varken avvattning eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på sumpskogen ska finnas. Det ska finnas gamla träd och förnygring av nya träd som efterträdare av trädarter som exempelvis: klibbal, ask, gråal, björk, asp och sälg. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte spridas och ta överhanden.

Följande strukturer/substrat ska finnas: träd med sockelbildning, gamla träd, levande träd med döda träddelar, liggande död ved och högstubbar; stående döda eller döende träd. Strukturer som källor och bäckar ska förekomma. Typiska arter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet år 2018 är mestadels ogynnsamt på grund av för lite död ved och att skogen är för ung. Naturtypen kommer att få gynnsamt bevarandetillstånd på sikt.

9180 - Ädellövskog i branter

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 3,5 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer i branterna i det norra delområdet som mestadels är blockrik. Lind och alm dominerar med inslag av björk, sälg, fågelbär, asp, ek, lönn och hassel. Grova gamla träd av alm, lind, sälg, asp, fågelbär och rönn finns, liksom flera nästan grova almar, askar och lindar. De skogliga värdena är störst i den norra delen där de flesta gamla träden finns och det är mycket död ved. Typiska arter som förekommer enligt skötselplanen är vårärt, hässleklocka, lunglav, piskbaronmossa, fällmossa, mörk husmossa, platt fjädermossa och krusig ulota

Generell beskrivning av naturtypen:

Naturtypen omfattar blandskog med lind, ask, alm, ek och lönn på sluttande marker, exempelvis skredmarker eller i raviner. Skogstypen förekommer på kalkrika, men ibland även silikatiska jordar. Den omfattar både kalla och fuktiga miljöer med skuggtoleranta arter och torra, varma miljöer som domineras av lind. Buskskiktet är ofta väl utvecklat och fåltskiktet är ofta av örtyper. Artrik flora och fauna finns både i skuggiga och solexponerade lägen och naturtypen är ofta rik på epifyter (trädlevande mossor och lavar). Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer som exempelvis varierad ålder på träden, förekomst av död ved och gamla träd och att det finns kontinuitet av de aktuella, förekommande trädslagen. Välbevarad grundvattenförekomst är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska arter: Trolldruva, smånunneört, skogsbingel, skogssvingel, baronmossor, guldlockmossa, platt fjädermossa, grov fjädermossa, piskbaronmossa, grov baronmossa, fällmossa, klippfrullaria, lunglav, garnlav, stiftgelélav, läderlappslav m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Ädellövskog (9180) i branter ska vara minst 3,5 hektar. Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, skred eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ädellövträd ska dominera skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av exempelvis alm, lind, sälg, asp, fågelbär och rönn och ask. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd; levande träd med döda träddeklar; liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För landet och naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte spridas och ta överhanden. Typiska arter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

År 2018 är bevarandetillståndet ogynnsamt. Det finns inte tillräcklig kontinuitet av gamla träd och död ved för att naturtypen ska ha gynnsamt bevarandetillstånd, men på sikt kommer bevarandetillståndet att bli gynnsamt.

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, *Vertigo geyeri*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kalkkärrsgrynsnäcka är funnen i Svartarpskärret år 1998 och återfunnen år 2015 enligt Artportalen.

Kalkkärrsgrynsnäckan är en mycket liten snäcka, cirka 1-2 mm stor, och den lever i öppna rikkärr. Den viktigaste miljön för arten är extremrikkärr. Arten förekommer även i kalkfuktängar och sällsynt i rikare stråk i mosselaggar och i gles sumpskog. Ofta hittar man arten i svagt sluttande områden med rörligt grundvatten. Förekomsterna är ofta koncentrerade till små partier av lämplig kärryta. Arten är fuktighetskrävande och hittas främst i mossrika och ständigt fuktiga partier, gärna där det finns tuvor av axag eller lågväxta starrarter som exempelvis näbbstarr. Närvaron av alm, lönn, ask, lind och sälj gynnar arten då de anrikar kalcium som är lättillgängligt för de kalkberoende snäckorna.

Kalkkärrsgrynsnäckan är starkt spridningsbegränsad och avståndet för normal spridning uppskattas till några få meter. Långdistansspridning sker förmodligen främst via större däggdjur (t.ex. rådjur) och fåglar. *Vertigo*-arterna är p.g.a. begränsade spridningsförmåga sannolikt goda indikatorer på lång kontinuitet av halvöppna förhållanden med stabilt mikroklimat. Kalkkärrsgrynsnäckan förekommer i isolerade förekomster i trakter med kalkhaltig mark i så väl Sverige som i Europa. I Sverige är arten sällsynt och påträffas i spridda, ofta isolerade förekomster från Skåne till Torne Lappmark.

Arten är känslig för förändrade hydrologiska förhållanden, sänkt grundvattennivå, ökad näringstillförsel, igenväxning, beskuggning, förändrade strukturer i rikkärret, fragmentering och minskade populationer.

Bevarandemål

Kalkkärrsgrynsnäckan ska förekomma i området. Arealen lämplig livsmiljö, öppna rikkärr, ska vara minst 1,4 ha. För beskrivning av lämplig livsmiljö se bevarandemål för rikkärr (7230).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är tämligen okänt år 2018, men troligtvis gynnsamt.

1015 - Otandad grynsnäcka, Vertigo genesii

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Otandad grynsnäcka är funnen i Svartarpskärrer år 1998 och återfunnen år 2015 enligt Artportalen.

Otandad grynsnäcka är en mycket liten snäcka, cirka 1-2 mm stor. Arten lever nästan uteslutande i rikkärr. Den förekommer i öppna kärrmiljöer och har sin huvudförekomst i fjällkedjan och Jämtlands kalkområden. I de fåtaliga reliktbetonade lokalerna i södra och mellersta Sverige förekommer otandad grynsnäcka i hävdade rikkärrsmiljöer, ofta i anslutning till grundvattenförsörjda källflöden, vilket understryker förekomsternas reliktkaraktär. I Västra Götalands rikkärr uppträder arten speciellt talrikt i anslutning till sådana källpartier.

Måttligt intensiv betesdrift eller motsvarande påverkan som upprätthåller solinsläpp och påverkan på fältskikt, är gynnsamt för arten förutsatt att slitaget inte blir alltför omfattande. Arten sprider sig ytterst långsamt, i storleksordningen några få meter per år, vilket innebär att den är hänvisad till just den våtmark där den lever. Långdistansspridning sker dock sporadiskt, sannolikt med större däggdjur (t.ex. rådjur) och fåglar. Vertigo-arterna är p.g.a. begränsade spridningsförmåga sannolikt goda indikatorer på lång kontinuitet av halvöppna förhållanden. Arten är således känslig för stort markslitage och igenväxning av dess levnadsmiljö.

Arten är känslig för förändrade hydrologiska förhållanden, sänkt grundvattennivå, ökad näringstillförsel, igenväxning, beskuggning, förändrade strukturer i rikkärret, fragmentering och minskade populationer.

Bevarandemål

Otandad grynsnäcka ska förekomma i området. Arealen lämplig livsmiljö, öppna rikkärr, ska vara minst 1,4 ha. För beskrivning av lämplig livsmiljö se bevarandemål för rikkärr (7230).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är tämligen okänt år 2018, men troligtvis gynnsamt.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2018-10.

Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket. ISBN 91-620-1113-8.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objektrapporter (opubl.).

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1969: Beslut för naturreservatet Klevängen, Åsle. Beslut 1969-07-25.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1972: Beslut för naturreservatet Prästängen- Svartarpskärrret. Beslut 1972-10-30.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1992: Bevarandeprogram och åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden i Skaraborgs län. Meddelande 8/92.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1979: Skötselplan för naturreservatet Prästängen-Svartarpskärrret och Klevängen.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 96/5. Bertilsson, A. Ängs- och hagmarker, Sammanställning.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Basinventering. Arbetsmaterial.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Beslut och skötselplan för naturreservatet Kleven. Beslut 2005-06-08.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Stor ögontröst. Åtgärder och uppföljning under åren 2006-2009. Rapport 2009:89.

Digitaliserad karta med skötselområden och Natura 2000- naturtyper.

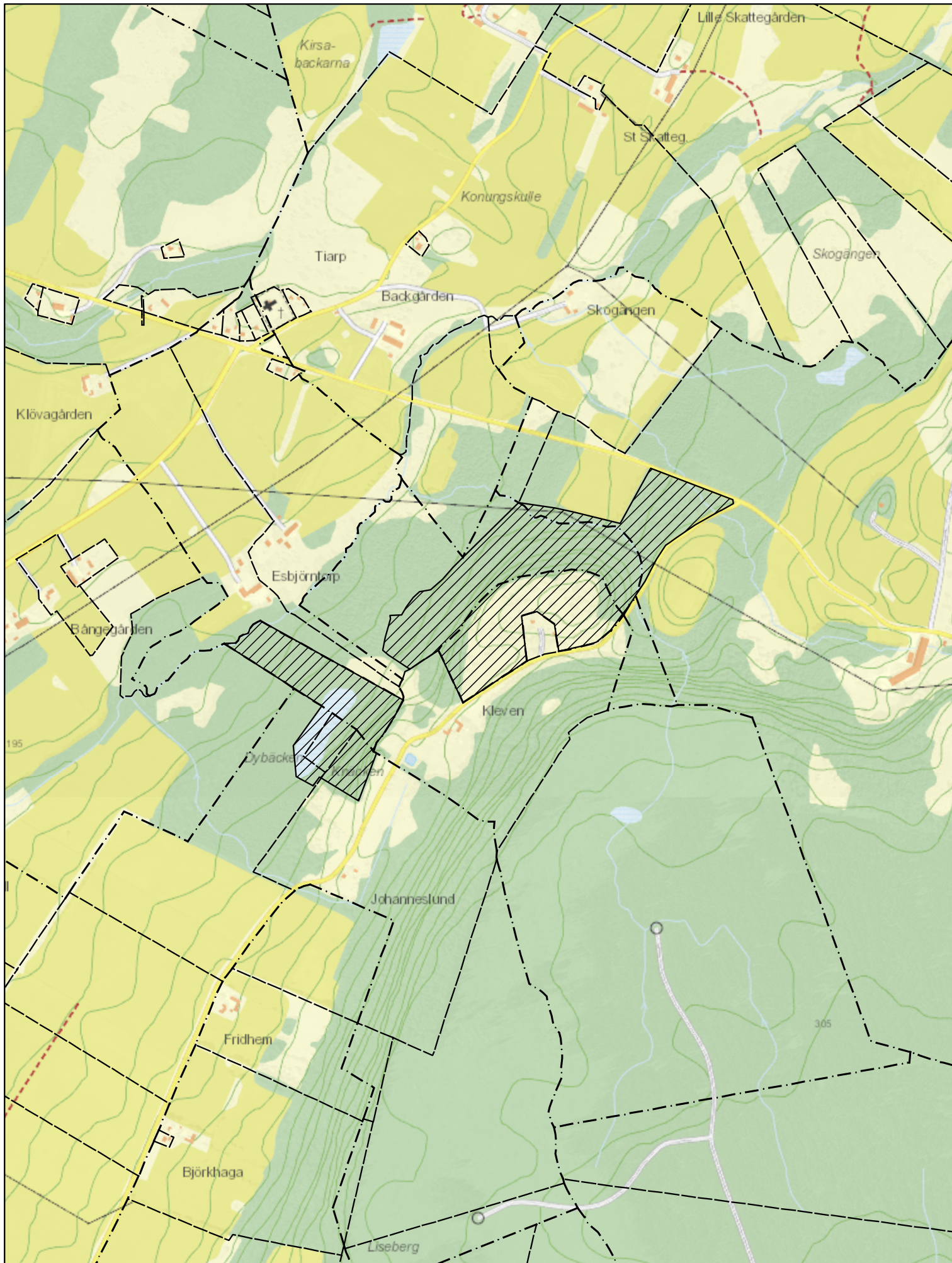
Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2018-09.

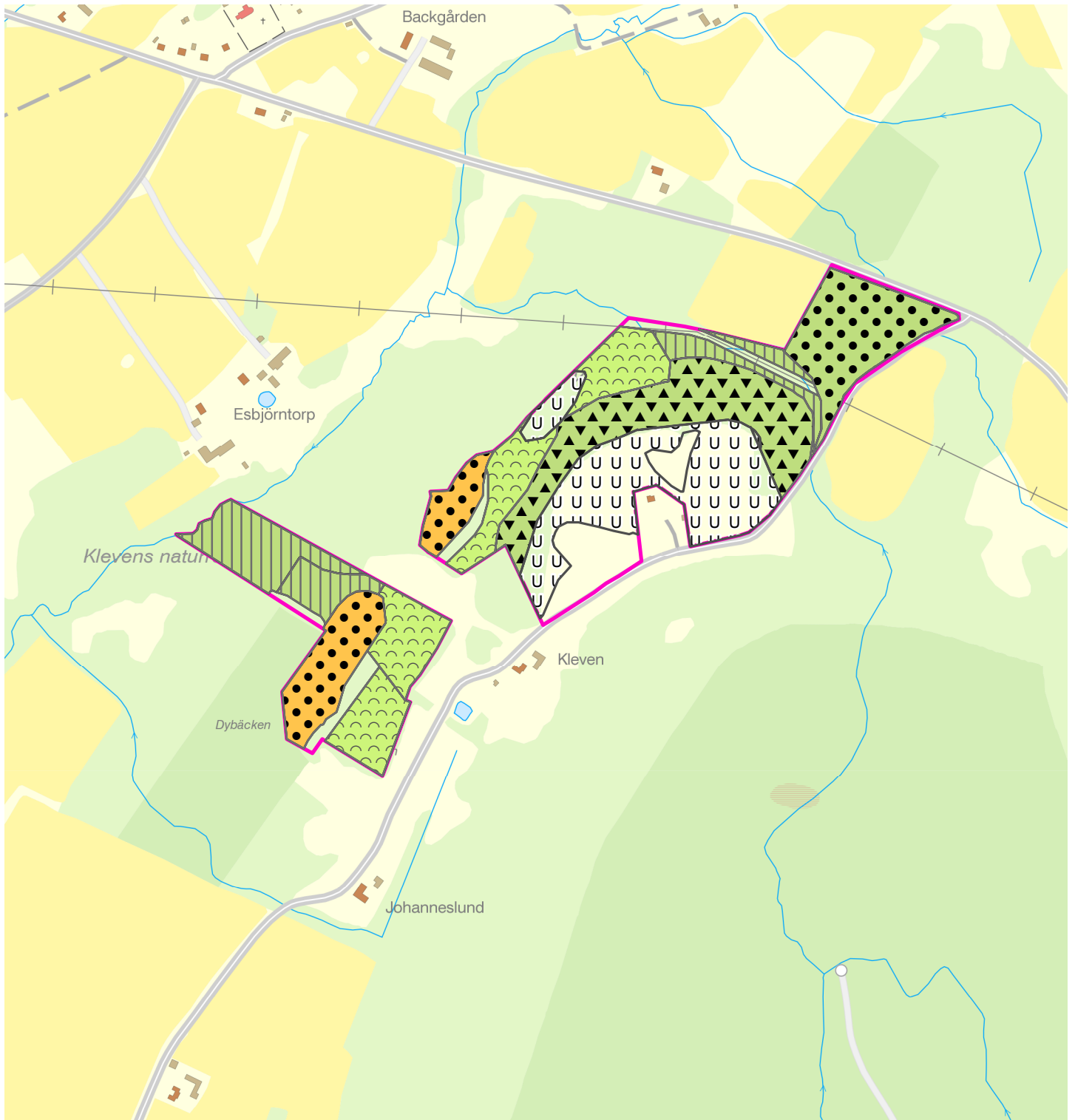
SLU. Trädportalen. www.tradportalen.se

Bilagor

Bilaga 1. Karta med Natura 2000- områdets avgränsning.

Bilaga 2. Natura 2000- naturtypskarta.

Natura 2000-naturtypskarta, Kleven SE0540111 Falköpings kommun

- Natura 2000-habitatdirektivet
- Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp
- 7230 - Rikkärr
- 9020 - Nordlig ädellövskog
- 9070 - Trädklädd betesmark
- 9080 - Lövsumpskog
- 9180 - Ädellövskog i branter

Utvecklingsmarken håller inte Natura 2000 naturtyps- klass idag, men kan komma att göra det på sikt och är därför viktig för att uppnå och upprätthålla gynnsamt bevarandetilstånd för naturtyperna och arterna i området.

Skala (i A4): 1:7 634